

Sygn. akt III AUa 1045/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2017 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Maria Pietkun

Sędziowie: SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)

SSO del. Artur Tomanek

Protokolant: Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2017 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 lutego 2017 r. sygn. akt VII U 739/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie oddala,

II. zasądza od wnioskodawczynie na rzecz strony pozwanej kwotę 240 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze VII Wydział Pracy zmienił decyzję ZUS-u w W. z dnia 27 lipca 2017 r. i zobowiązał organ rentowy do obliczenia emerytury wnioskodawczynie R. K. na podstawie art. 26 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych bez pomniejszenia o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zasądził od ZUS-u na rzecz wnioskodawczynie 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe orzeczenie Sąd pierwszej instancji wydał w oparciu o następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczynie R. K. urodziła się (...) Decyzją z dnia 3 października 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. przyznał wnioskodawczynie prawo do emerytury, począwszy od 3 listopada 2003 r. (w wieku obniżonym 55 lat, z uwagi na pracę w warunkach szczególnych). Wnioskodawczynie następnie pracowała, na podstawie umowy o

pracę, w niepełnym wymiarze czasu pracy, nie przekraczając corocznie dochodu powodującego zawieszenie prawa do emerytury lub zmniejszenia wysokości świadczenia.

W dniu (...) r. wnioskodawczyni osiągnęła powszechny wiek emerytalny, tj. 60 lat. W dniu 1 lipca 2016 r. R. K. złożyła wniosek o ustalenie prawa do emerytury, po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, z wykorzystaniem przy ustaleniu wysokości świadczenia, wariantu najkorzystniejszego.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury od miesiąca zgłoszenia wniosku przyjmując, że podstawa obliczenia emerytury podlega pomniejszeniu o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. W uzasadnieniu decyzji, organ rentowy podniósł, że wnioskodawczyni posiadała już ustalone prawo do emerytury, począwszy od dnia 3 listopada 2003 r., zatem ponowne ustalenie prawa do emerytury pociąga za sobą konieczność odliczenia sumy kwot pobranych emerytur, którą stanowiła kwota 522.168,65 zł.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy, przytaczając treść art. 55 i art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że bezspornie wnioskodawczyni spełniała przesłanki wskazane w tych przepisach. Dalej Sąd ten, przytaczając art. 55a ww. ustawy, na który to powołał się organ rentowy wskazał, że przepis ten wszedł w życie 1 maja 2015 r., zaś wnioskodawczyni uzyskała prawo do emerytury w wieku powszechnym w dniu 3 listopada 2008 r. Zgodnie natomiast z art. 100 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, z zastrzeżeniem ust. 2, który stanowi, że jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie przepisów Kodeksu pracy, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty szkoleniowej powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, świadczenia lub wynagrodzenia.

W ocenie Sądu pierwszej instancji ustalenie prawa do emerytury oraz ustalenie wysokości świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni, po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, na skutek wniosku z 1 lipca 2016 r., powinno nastąpić na podstawie stanu prawnego obowiązującego właśnie w dacie osiągnięcia ww. wieku emerytalnego, tj. w dniu 3 listopada 2008 r. Wówczas nie obowiązywał przepis art. 55a, który nakazuje pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Podsumowując Sąd stwierdził, że organ rentowy nie był uprawniony do zmniejszenia podstawy obliczenia emerytury zgodnie z dyspozycją art. 55a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

O kosztach postępowania Sąd postanowił na podstawie art. 98 i 99 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł organ rentowy, który zaskarżył wyrok sądu pierwszej instancji w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów art. 55 w zw. z art. 26 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez niewłaściwe zastosowanie i zobowiązanie organu rentowego do obliczenia emerytury wnioskodawczyni na podstawie art. 26 bez dokonania pomniejszenia podstawy jej obliczenia stosownie do art. 55a ust. 2 tej ustawy w sytuacji, gdy dodanie od dnia 1 maja 2015 r. art. 55a cytowanej ustawy nie stanowi zmiany stanu prawnego, ale jego potwierdzenie i doprecyzowanie, co oznacza, że art. 55, pozwalający na obliczenie emerytury zgodnie z art. 26 winien być stosowany łącznie z art. 55a.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty ZUS wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania oraz zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego wnioskodawczyni wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie i skutkuje wydaniem orzeczenia reformatoryjnego.

W sprawie poza sporem było, że wnioskodawczyni R. K., urodzona (...), od dnia 3 listopada 2003 r. miała przyznane prawo do wcześniejszej emerytury, którą pobierała, kontynuując zatrudnienie w niepełnym wymiarze. Nie było także sporu co do tego, że wnioskodawczyni, która powszechny wiek emerytalny ukończyła w 2008 r., dopiero 1 lipca 2016 r. wystąpiła z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 27 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia, czy do obliczenia wysokości emerytury wnioskodawczyni stosować należało przepisy obowiązujące w dacie spełnienia przez nią warunków do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, tj. 3 listopada 2008 r., czy też przepisy mniej dla niej korzystne, a obowiązujące w dacie złożenia wniosku o emeryturę w związku z ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego, tj. 1 lipca 2016 r.

Wyjaśnienia w tym miejscu wymaga, że z dniem 1 maja 2015 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o emeryturach i rentach z FUS wprowadzona ustawą z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.552), której konsekwencją było dodanie art. 55a, na którym to oparł zaskarżoną decyzję organ rentowy. Przepis ten w ustępie 2 stanowi, że jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę, do której miał ustalone prawo przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Sąd Okręgowy wyszedł z założenia, że skoro zgodnie z art. 100 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków do nabycia tego prawa, to ustalenie prawa do emerytury wnioskodawczyni i jej wysokości powinno nastąpić na podstawie stanu prawnego obowiązującego w dacie osiągnięcia przez nią powszechnego wieku emerytalnego, tj. 3 listopada 2008 r.

Nie jest to jednak słuszne stanowisko, co ostatecznie potwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 października 2017 r., wydanej w sprawie III UZP 6/17, wskazując wprost, że przy ustalaniu wysokości emerytury na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz.U.2017.1383 ze zm.) ubezpieczonemu, o którym mowa w art. 55 w zw. z art. 55a ust. 1 tej ustawy, podstawę obliczenia świadczenia pomniejsza się o sumę kwot emerytury pobranej przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego w wysokości przed obliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne (art. 55a ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) także wtedy, gdy określone w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunki uprawniające do emerytury spełnił przed dniem 1 maja 2015 r., a z wnioskiem o świadczenie wystąpił po tej dacie. W uzasadnieniu do tej uchwały Sąd podkreślił przede wszystkim, że czym innym jest prawo do emerytury nabyte na mocy art. 100 ustawy emerytalnej, czym innym zaś prawo do określonej wysokości świadczenia, o którym mowa może być dopiero wówczas, gdy wysokość ta zostanie ustalona decyzją organu rentowego. Dalej Sąd Najwyższy wskazał, że ochronie konstytucyjnej podlega nabyte niezrealizowane prawo do emerytury (obejmujące warunki nabycia tego prawa: wiek, staż itp.) od momentu jego nabycia z mocy prawa, natomiast prawo do emerytury w określonej wysokości powstaje dopiero w momencie ustalenia tej wysokości w związku ze złożeniem przez osobę uprawnioną stosownego wniosku (prawo nabyte realizowane). Do urzeczywistnienia i konkretyzacji prawa i/lub wysokości emerytury wymagany jest wniosek zainteresowanego, o którym mowa w art. 116 ust. 1 ustawy emerytalnej, niezbędny do ustalenia prawa do świadczeń określonych w ustawie. Świadczenia te wypłaca się bowiem, poczynając od dnia powstania prawa do wnioskowanego świadczenia, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu (art. 129 ust. 1 ustawy). Taki stan rzeczy oznacza, że wprawdzie prawo do emerytury powstaje z mocy prawa z dniem spełnienia wszystkich przesłanek wymaganych do jego nabycia, ale niezbędne jest także potwierdzenie tego prawa w celu uruchomienia wypłaty ustalonego świadczenia w określonej

wysokości, które wymaga złożenia stosownego wniosku i jego rozpoznania w stanie prawnym adekwatnym dla jego oceny.

Mając powyższe na uwadze w sprawie, w której wnioskodawczyni pobierała wcześniejszą emeryturę i jednocześnie kontynuowała zatrudnienie, należało zastosować instytucję pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 ustawy o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Skoro bowiem R. K. złożyła wniosek w dniu 1 lipca 2016 r., a więc w chwili obowiązywania znowelizowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to brak było podstaw do uznania, że regulacja ta nie ma do niej zastosowania. W przeciwieństwie bowiem do nabycia prawa do świadczenia, ustalenia jego wysokości można domagać się wielokrotnie i z różnych powodów, co nie wpływa w żadnym stopniu na samo prawo do świadczenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie, o czym orzeczono w punkcie I sentencji. Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego zostało wydane na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804 ze zm.).

SSA Irena Różańska-Dorosz SSA Maria Pietkun SSO del. Artur Tomanek

R.S.